

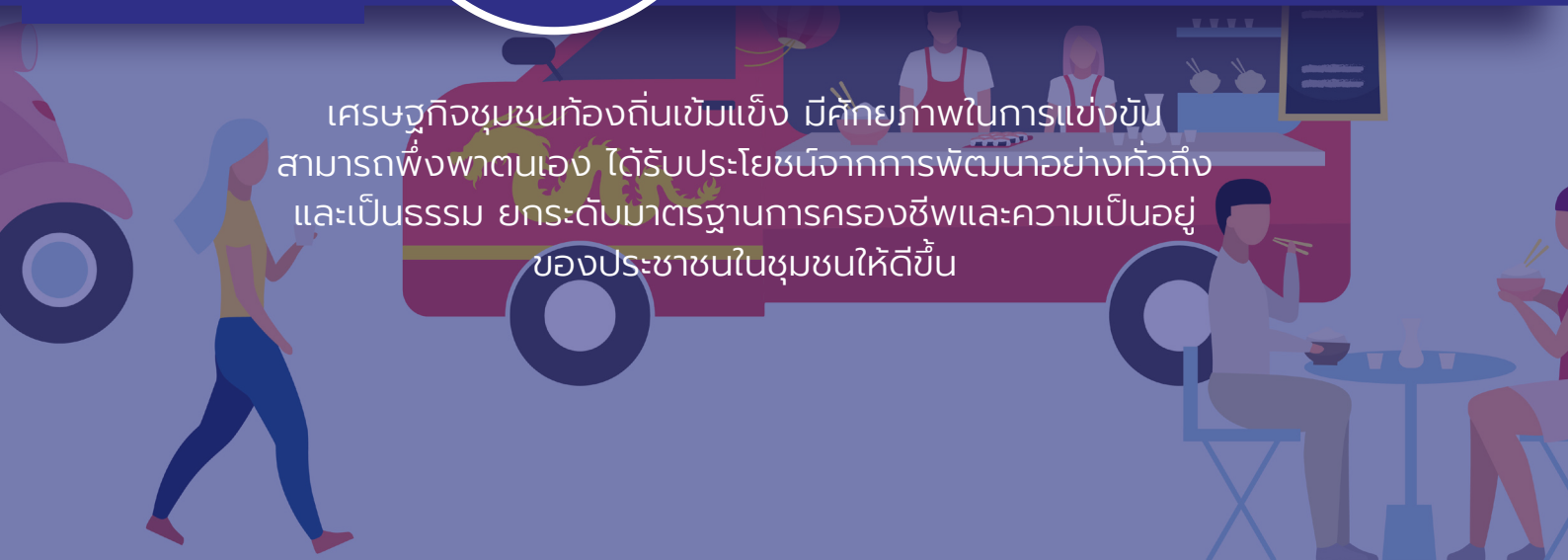
แผนแม่บท

16

เศรษฐกิจฐานราก

เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง มีศักยภาพในการแข่งขัน สามารถพึ่งพาตนเอง ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม ยกกระดับมาตรฐานการครองชีพและความเป็นอยู่ ของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น

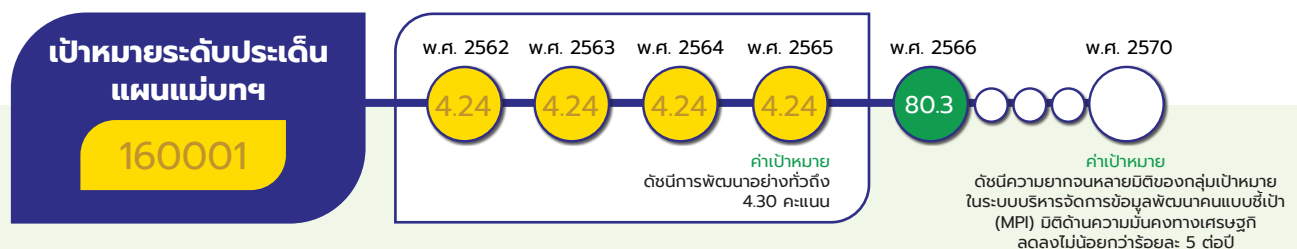

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (16) เศรษฐกิจฐานราก

มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานรากและเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเอง ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน มีคุณธรรม มีการไหลเวียนของระบบเศรษฐกิจระหว่างกันอย่างเป็นระบบ และเป็นระบบเศรษฐกิจที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ในพื้นที่ เกิดการสร้างอาชีพ และการกระจายรายได้ สามารถลดปัญหาความเหลื่อมล้ำและความไม่เสมอภาคในระดับชุมชน โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น (Y2) คือ **รายได้ของกลุ่มประชากรกลุ่มรายได้น้อยเพิ่มขึ้นอย่างกระจายและต่อเนื่อง** และมีความเกี่ยวข้องโดยตรงต่อยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม อีกทั้งยังมีส่วนสนับสนุนต่อยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

เป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บท (Y2) 160001 รายได้ของประชากรกลุ่มรายได้น้อยเพิ่มขึ้นอย่างกระจายและอย่างต่อเนื่อง

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุใน พ.ศ. 2570

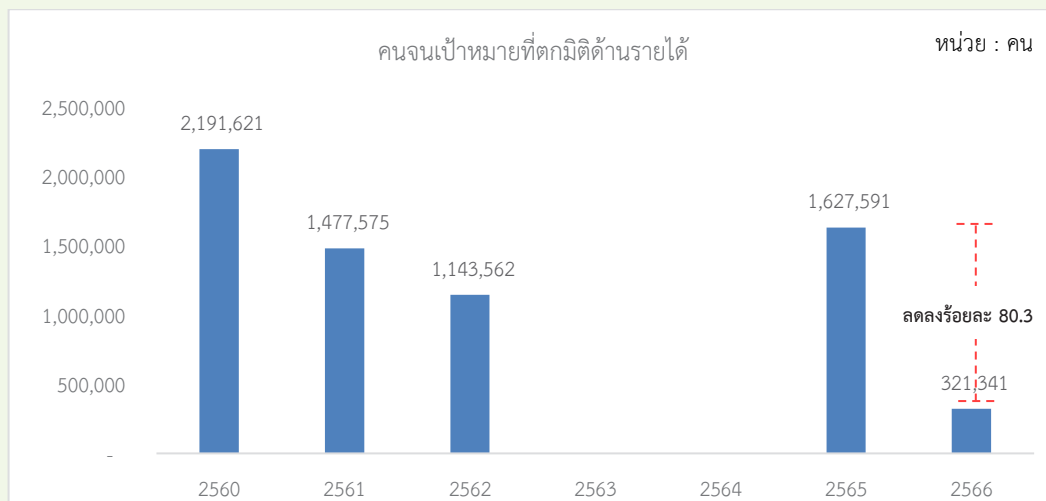
ดัชนีความยากจนหลายมิติของกลุ่มเป้าหมายในระบบบริหารจัดการข้อมูลพัฒนาคนแบบชี้เป้า (MPI) มิติด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี

เป้าหมายระดับประเด็น (Y2) 160001 มีการปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย จากเดิมดัชนีการพัฒนาดังกล่าว 4.40 คะแนน เป็น ดัชนีความยากจนหลายมิติของกลุ่มเป้าหมายในระบบบริหารจัดการข้อมูลพัฒนาคนแบบชี้เป้า (MPI) มิติด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี

เศรษฐกิจฐานราก

สรุปสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมายใน พ.ศ. 2566 พิจารณาจากดัชนีความยากจนหลายมิติของกลุ่มเป้าหมายในระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) มิติด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ที่สะท้อนถึงกลุ่มประชากรรายได้น้อยของประเทศที่สามารถระบุตัวบุคคลได้ โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 มีค่าอยู่ที่ 0.0826 คะแนน คิดเป็นการลดลงร้อยละ 5.38 จาก พ.ศ. 2565 ที่มีค่าอยู่ที่ 0.873 และเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 ที่กำหนดให้ดัชนีมีค่าลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 107.6 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเทียบเคียงข้อมูลคนจนเป้าหมายที่ตกเกณฑ์ด้านรายได้ในระบบ TPMAP พ.ศ. 2566 มีจำนวน 321,341 คน ลดลงร้อยละ 80.3 จาก 1,627,591 คน ใน พ.ศ. 2565 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายที่มีปัญหาความยากจนหลายมิติมีจำนวนลดลง และสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระดับประเทศที่ฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การอุปโภคบริโภคภายในประเทศดีขึ้น ธุรกิจรายย่อยสามารถฟื้นตัวกลับมาดำเนินกิจการได้อย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยวที่ทำให้การจ้างงานกลับมาขยายตัวได้ดีและส่งผ่านผลกระทบไปสู่แนวโน้มการเพิ่มขึ้นของรายได้วิสาหกิจรายย่อยใน พ.ศ. 2565 - 2566 อย่างไรก็ตาม ระบบ TPMAP จะสามารถครอบคลุมประชากรจำนวนมากภายในประเทศและช่วยให้กระบวนการระบุเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพและยกระดับกลุ่มประชากรในเศรษฐกิจฐานรากให้สามารถได้รับความช่วยเหลืออย่างเหมาะสมแต่ยังจำเป็นต้องขยายผลและติดตามการดำเนินการของระบบบริหารจัดการข้อมูลดังกล่าวเพื่อให้ครอบคลุมประชากรทั้งหมดของประเทศและเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงาน ต่าง ๆ ให้มีความครอบคลุมในเชิงมิติการพัฒนาอย่างรอบด้าน

ที่มา: ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP)

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจากดัชนีความยากจนหลายมิติของกลุ่มเป้าหมายในระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) มิติด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 มีค่าอยู่ที่ 0.0826 คะแนน คิดเป็นการลดลงร้อยละ 5.38 จาก พ.ศ. 2565 ที่มีค่าอยู่ที่ 0.873 และเมื่อเปรียบเทียบค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้ดัชนีมีค่าลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี จึงคิดเป็นร้อยละ 107.6 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้มีสถานะ**บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ (สีเขียว)** ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) กับสถานการณ์ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลดัชนีฯ มีค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.33 จาก พ.ศ. 2562 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่ดีขึ้นร้อยละ 185

ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ของปี พ.ศ. 2566 กับปี พ.ศ. 2565 บ่งชี้ให้เห็นถึงทิศทางที่ดีขึ้นของการปรับตัวลดลงของคนจนเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม การดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายที่ผ่านมาทำให้สถานการณ์เศรษฐกิจฐานรากมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเอง เกิดการสร้างอาชีพ และการกระจายรายได้ได้ดียิ่งขึ้น ส่งผลไปสู่การเพิ่มขึ้นของรายได้ของประชากรกลุ่มรายได้น้อยอย่างกระจายและต่อเนื่อง และสามารถบรรลุเป้าหมายระดับประเด็นได้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าเป้าหมายแผนแม่บทระดับประเด็น (Y2) พิจารณาจากตัวชี้วัด จะบรรลุเป้าหมายแล้ว แต่เป้าหมายย่อยของแผนแม่บท (Y1) ในส่วนของเป้าหมายผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อาจยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้โดยส่วนหนึ่งอาจมาจากความล่าช้าของข้อมูลต่างจากเป้าหมายอื่น แต่แนวโน้มสถานการณ์ยังคงมีทิศทางที่ดีและสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ดังนั้น จึงยังมีประเด็นท้าทายที่จำเป็นต้องเร่งให้ความสำคัญ อาทิ การติดตามสถานการณ์ข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจฐานรากอย่างใกล้ชิดและปรับปรุงชุดข้อมูลให้มีความล่าช้าให้น้อยที่สุด การเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถเศรษฐกิจให้สามารถพัฒนาและยกระดับได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน รวมทั้งการเอื้อให้เครือข่ายการพัฒนาที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนและผลักดันที่เชื่อมโยงหรือเกี่ยวพันมิติการพัฒนาต่าง ๆ การส่งเสริมช่องทางตลาดเพื่อการจำหน่ายและกระจายสินค้าให้เป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าชุมชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาให้เศรษฐกิจฐานรากสามารถพึ่งพาตนเองและพัฒนาต่อยอดได้อย่างยั่งยืนต่อไป

เศรษฐกิจฐานราก

สถานการณ์บรรลุเป้าหมายประจำปี พ.ศ. 2566

แผนแม่บทฯ ประเด็น (16) เศรษฐกิจฐานราก ประกอบด้วย 3 เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายสรุปได้ ดังนี้

การแสดงผลสถานะการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) และเป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บทฯ (Y2)

Y2

เป้าหมายระดับ
ประเด็นแผนแม่บทฯ

160001

Y1

เป้าหมาย
แผนแม่บทย่อย

160101

160201

160202

160101

พ.ศ. 2562 พ.ศ. 2563 พ.ศ. 2564 พ.ศ. 2565

4.6

4.6

4.6

2.71

อัตราการเติบโตของรายได้กลุ่มประชากรร้อยละ 40
ที่มีรายได้ต่ำสุดเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ต่อปี

พ.ศ. 2566

พ.ศ. 2570

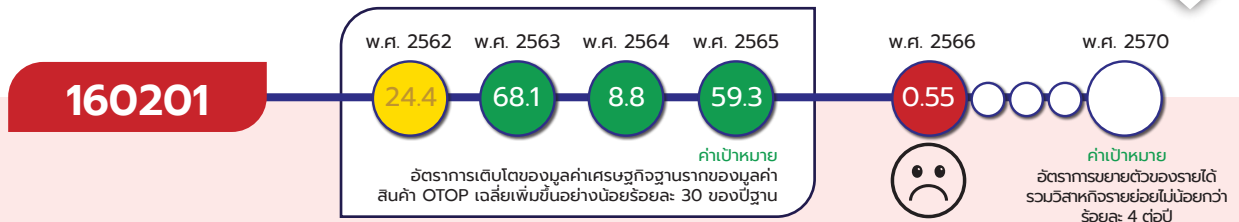
8.8

ค่าเป้าหมาย
ผลผลิตภาพของวิสาหกิจรายย่อย
เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี

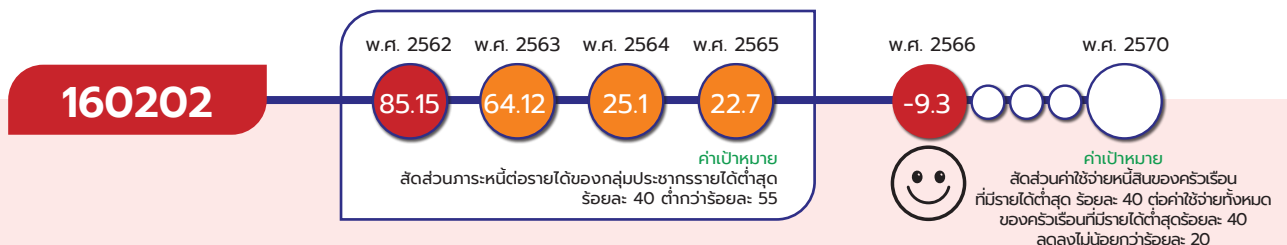
ศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุใน พ.ศ. 2570 คือ ผลผลิตภาพของวิสาหกิจรายย่อยต่อจำนวนวิสาหกิจรายย่อยทั้งหมด เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ในห้วง พ.ศ. 2566 - 2570

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของผลผลิตภาพของวิสาหกิจรายย่อยเพิ่มขึ้น โดย สถานการณ์ ใน พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) มีผลผลิตภาพของวิสาหกิจรายย่อยอยู่ที่ 164,669 บาทต่อวิสาหกิจรายย่อย เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 8.8 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 จึงคิดเป็นร้อยละ 176 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้มีสถานะ**บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ (สีเขียว)** ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด พบว่ามีอัตราการปรับตัวลดลงร้อยละ 1.9 ต่อปี สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่ดีขึ้น ร้อยละ 224.72

ผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุใน พ.ศ. 2570 อัตราารขยายตัวของรายได้รวมวิสาหกิจรายย่อย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 ต่อปี

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของรายได้รวมวิสาหกิจรายย่อย โดยสถานการณ์ ใน พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2564) มีรายได้รวมของวิสาหกิจรายย่อยอยู่ที่ 109,903 ล้านบาท ขยายตัวคิดเป็นร้อยละ 0.55 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 จึงคิดเป็นร้อยละ 13.75 ของค่าเป้าหมายที่กำหนดให้การขยายตัวเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 ต่อปี ส่งผลให้**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)** ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2564) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด พบว่ามีอัตราการขยายตัวคิดเป็นร้อยละ 1.69 ต่อปี สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่แย่ง ร้อยละ 99.07

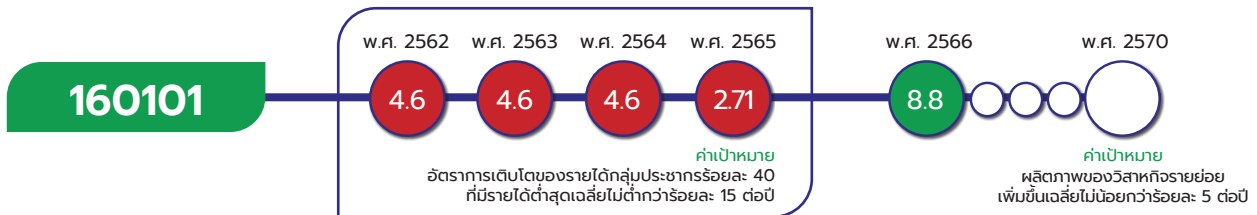
กลุ่มประชากรรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 มีความสามารถในการบริหารจัดการหนี้สินได้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุใน พ.ศ. 2570 สัดส่วนค่าใช้จ่ายหนี้สินครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 ต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือนรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 ปรับลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ในห้วง 5 ปี

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของสัดส่วนค่าใช้จ่ายหนี้สินของครัวเรือนรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 ต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือนรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) พบว่า มีการหดตัวร้อยละ 9.3 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 จึงคิดเป็นร้อยละ 46.5 ของค่าเป้าหมายส่งผลให้**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)** ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด อยู่ที่ร้อยละ 9.5 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์พัฒนาที่ดีขึ้น ร้อยละ 2.11

แผนแม่บทย่อย

การยกระดับศักยภาพ
การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)

ศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุใน พ.ศ. 2570

ผลิตภาพของวิสาหกิจรายย่อยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี

มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจของเกษตรกร แรงงานทั่วไป และกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อยและไม่มั่นคงให้สามารถพัฒนาขึ้นมาเป็นผู้ประกอบการที่มีศักยภาพ ผ่านการสนับสนุน การช่วยเหลือทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อสร้างเสริมองค์ความรู้และทักษะที่สำคัญ และจำเป็นในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ เพื่อยกระดับและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและก่อให้เกิดการสร้างรายได้ได้ด้วยตนเอง รวมถึงการบริหารจัดการหนี้สินครอบคลุมทั้งหนี้ในระบบ และหนี้นอกระบบ เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน โดยมีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญ ได้แก่ องค์ความรู้และทักษะของผู้ประกอบการ ในด้านการประกอบอาชีพ การบริหารจัดการด้านธุรกิจ เทคโนโลยีและนวัตกรรม การสนับสนุนทุน แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องจักรต่าง ๆ และควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการ ความหลากหลายและเครือข่ายที่ครอบคลุมในทุกช่องทางตลาด รวมทั้งการมีส่วนร่วมของเครือข่ายการพัฒนาที่เกี่ยวข้องได้อย่างครอบคลุม

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 160101 ได้มีการปรับตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายใน พ.ศ. 2570 จากเดิม อัตราการเติบโตของรายได้กลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดไม่ต่ำกว่าเฉลี่ยร้อยละ 20 ต่อปี เป็น ผลิตภาพของวิสาหกิจรายย่อยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี

160101

ความสอดคล้องของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258
 160101 ศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มขึ้น	หมวดหมู่ที่ 7 SMEs ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ เป้าหมายระดับหมวดหมู่ 2. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีศักยภาพสูงในการดำเนินธุรกิจ สามารถยกระดับและปรับตัวเข้าสู่การแข่งขันใหม่	ข. ด้านอื่น ๆ (2) จัดให้มีการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม รวมทั้งการตรวจสอบกรรมสิทธิ์และการถือครองที่ดินทั่วประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหากรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองที่ดินอย่างเป็นระบบ
	หมวดหมู่ที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม เป้าหมายระดับหมวดหมู่ 1. ครัวเรือนที่มีแนวโน้มกลายเป็นครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น มีโอกาสในการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม จนสามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้อย่างยั่งยืน	

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 160101 เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) **หมวดหมู่ที่ 7** ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ **เป้าหมายที่ 2** วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีศักยภาพสูงในการดำเนินธุรกิจ สามารถยกระดับและปรับตัวเข้าสู่การแข่งขันใหม่ และ**หมวดหมู่ที่ 9** ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม **เป้าหมายที่ 1** ครัวเรือนที่มีแนวโน้มกลายเป็นครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น มีโอกาสในการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม จนสามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้เพื่อให้เป้าหมายของการปฏิรูปประเทศ ตามที่กำหนดไว้ในหมวด 16 ของรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 258 ในส่วนของด้านสังคม ที่กำหนดให้จัดให้มีการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมรวมทั้งการตรวจสอบกรรมสิทธิ์และการถือครองที่ดินทั่วประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหากรรมสิทธิ์และการถือครองที่ดินอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การบรรลุผลจากการปฏิรูปประเทศมีความยั่งยืนของผลสัมฤทธิ์ได้ต่อไป

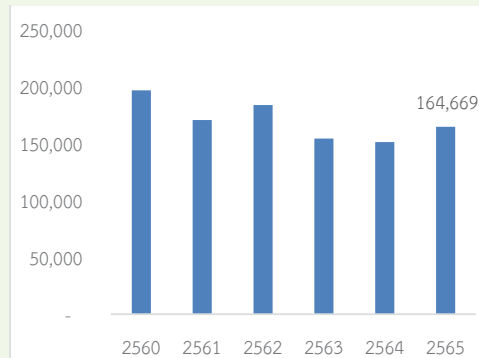

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

สรุปสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมายใน พ.ศ. 2566 พิจารณาจากผลผลิตภาพของวิสาหกิจรายย่อย โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) มีผลผลิตภาพของวิสาหกิจรายย่อย อยู่ที่ 164,669 บาท ต่อวิสาหกิจรายย่อย จึงคิดเป็นการเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.8 จาก 151,395 ล้านบาท ใน พ.ศ. 2564 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 ที่กำหนดให้ผลผลิตภาพของวิสาหกิจรายย่อยเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 880 ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศที่เป็นผลมาจากการฟื้นตัวอย่างต่อเนื่องจากช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยเฉพาะการบริโภคภาคเอกชนที่กลับมาขยายตัวได้ดีขึ้นจากผลของการกลับมาดำเนินชีวิตตามปกติ และมาตรการของภาครัฐในการกระตุ้นการใช้จ่ายใช้สอย เช่น โครงการคนละครึ่ง โครงการเราเที่ยวด้วยกัน เป็นต้น ทำให้ธุรกิจรายย่อยมีรายได้เพิ่มสูงขึ้นและจำนวนการจ้างงานในกลุ่มวิสาหกิจรายย่อยปรับตัวเพิ่มขึ้น โดยจำนวนการจ้างงานกลุ่มวิสาหกิจรายย่อยขยายตัวร้อยละ 4.6 หรือคิดเป็นการจ้างงานเพิ่มขึ้น 240,177 ราย ส่งผลให้สถานการณ์การเติบโตของผลผลิตภาพของวิสาหกิจรายย่อยสอดคล้องกับค่าเป้าหมายใน พ.ศ. 2566 เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 ต่อปี หรือเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ในห้วง 5 ปี

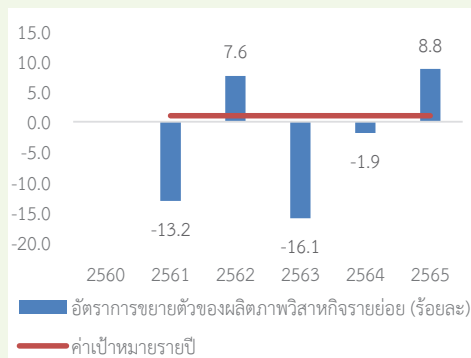
สถานการณ์บรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของผลผลิตภาพของวิสาหกิจรายย่อยเพิ่มขึ้น โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) มีผลผลิตภาพของวิสาหกิจรายย่อยอยู่ที่ 164,669 บาท ต่อวิสาหกิจรายย่อย เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 8.8 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 จึงคิดเป็นร้อยละ 176 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้มีสถานะ**บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ (สีเขียว)** ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด พบว่ามีอัตราการปรับตัวลดลงร้อยละ 1.9 ต่อปี สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่ดีขึ้น ร้อยละ 224.72

ผลผลิตภาพของวิสาหกิจรายย่อย (Micro Enterprises)

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

ผลผลิตภาพของวิสาหกิจรายย่อย (Micro Enterprises)

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

160101

การดำเนินงานที่ผ่านมา

หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการโครงการต่าง ๆ ที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากอย่างต่อเนื่อง ผ่านการจัดทำ**โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566** โดยมีโครงการที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างองค์ความรู้และพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพของวิสาหกิจรายย่อย การบริหารจัดการด้านการตลาด เทคโนโลยีและนวัตกรรม ส่วนใหญ่สอดคล้องกับปัจจัยสำคัญ **ด้านการยกระดับศักยภาพและพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่** อาทิ โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพทั้งในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร โครงการยกระดับวิสาหกิจชุมชนสู่การเป็นผู้ประกอบการมืออาชีพ โครงการยกระดับผู้ประกอบการด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันในการผลิตและการตลาดยุคใหม่ โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง โครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ **ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ** อาทิ โครงการยกระดับศักยภาพและขีดความสามารถผลิตภัณฑ์ชุมชนตามอัตลักษณ์พื้นที่ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โครงการพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์ไทยที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โครงการยกระดับ

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่นเพื่อขยายตลาดภูมิปัญญา โครงการปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตรสู่เกษตรมูลค่าสูง **ด้านการตลาด** อาทิ โครงการส่งเสริมตลาดสินค้าอัตลักษณ์ท้องถิ่น โครงการสร้างโอกาสและขยายช่องทางการตลาดสินค้าเกษตร โครงการส่งเสริมการค้าชายแดน **ด้านโครงสร้างพื้นฐาน** อาทิ โครงการขยายเขตไฟฟ้าให้พื้นที่ทำกินทางการเกษตร โครงการจัดการและการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งในสิทธิทำกินและอยู่อาศัยในที่ดินราชพัสดุ รวมถึง**โครงการอื่น ๆ** ซึ่งหนุนเสริมการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมาย อาทิ โครงการการพัฒนาอาชีพครัวเรือนให้เกิดการรวมกลุ่มอาชีพและยกระดับศักยภาพเป็นผู้ประกอบการธุรกิจชุมชน (วิสาหกิจฐานราก) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เป็นต้น ซึ่งโครงการส่วนใหญ่มุ่งเน้นการเสริมสร้างศักยภาพและยกระดับการปรับตัวเข้าสู่การแข่งขันใหม่สอดคล้องกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตาม**หมวดหมู่ที่ 7** ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ รวมทั้งการสร้างโอกาสในการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสำหรับครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นได้อย่างยั่งยืน ใน**หมวดหมู่ที่ 9** ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

การเสริมสร้างองค์ความรู้และพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพของวิสาหกิจรายย่อย การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ และการบริหารจัดการด้านการตลาด รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานราก โดยเฉพาะการต่อยอดการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ การพัฒนาช่องทางการตลาด และการปรับปรุงกฎหมายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก และก่อให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมมากขึ้น

ยังคงเป็นประเด็นการพัฒนาสำคัญที่สามารถช่วยยกระดับศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ รวมทั้งสามารถสนับสนุนให้ผลิตภาพของวิสาหกิจรายย่อยปรับตัวเพิ่มขึ้นได้ นอกจากนี้ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายการพัฒนาที่เกี่ยวข้องโดยมุ่งหมายให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การยกระดับศักยภาพและขีดความสามารถได้อย่างแท้จริงเพราะปัจจัยที่เอื้อต่อสภาพแวดล้อมที่สามารถยกระดับได้จำเป็นต้องเชื่อมระหว่างกันหลายมิติ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

ในระยะต่อไปการยกระดับศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากให้เพิ่มขึ้นควรมุ่งเน้นประเด็นการพัฒนาศักยภาพของเศรษฐกิจฐานรากที่นำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถอย่างยั่งยืนโดยเฉพาะการสนับสนุนปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้เศรษฐกิจฐานรากสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มและมีส่วนแบ่งการตลาดเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการเสริมสร้างองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการด้านธุรกิจ การเชื่อมโยงและสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการเพื่อช่วยขยายฐานการตลาด การสืบทอดวิชาชีพขั้นสูงหรือองค์ความรู้ที่ยั่งยืนเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาและนำไปต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างต่อเนื่อง รวมถึงสนับสนุนมาตรการสร้างแรงจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สนับสนุนทุนทางการเงิน ที่ดิน ปัจจัยการผลิตทุนทางทรัพยากร และทุนทางสังคมเพื่อยกระดับศักยภาพและขีดความสามารถเศรษฐกิจฐานราก และสร้างระบบนิเวศที่ช่วยเอื้อให้เกิดการพัฒนาและสนับสนุนผู้ประกอบการรายย่อยให้สามารถเข้ามามีบทบาทในตลาดมากยิ่งขึ้น และเกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างเป็นธรรม นอกจากนี้ ควรให้เกิดการพัฒนาทางด้านระบบข้อมูล ระบบเครือข่าย ตลอดจนระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยสนับสนุนกระบวนการพัฒนาศักยภาพของเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน

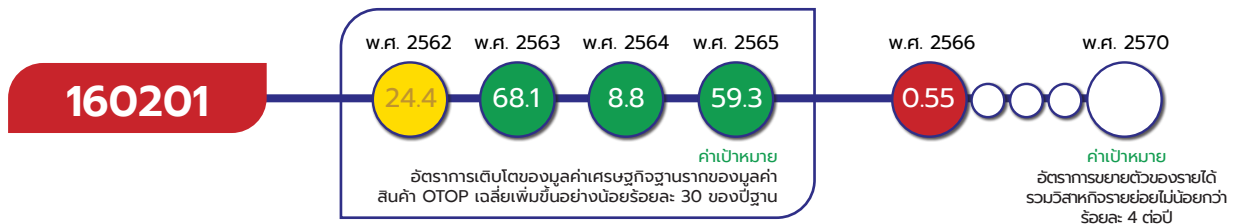

160201

แผนแม่บทย่อย

การสร้างสภาพแวดล้อมและกลไก
ที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)

ผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุใน พ.ศ. 2570

อัตราการขยายตัวของรายได้รวมวิสาหกิจรายย่อยมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 ต่อปี

มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนากลไกที่เอื้อต่อการส่งเสริมศักยภาพของผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานราก รวมทั้งพัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินสาธารณะ และการส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เป็นสากล เพื่อเป็นกลไกและโครงสร้างดูดซับมูลค่าทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้กลับสู่ชุมชน โดยมีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญ ได้แก่ การมุ่งเน้นให้ผู้ผลิต/ผู้ประกอบการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ถูกต้องและเหมาะสม รวมทั้งให้ความสำคัญกับคุณภาพ มาตรฐาน และการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่มาตรฐานสากล และตราสินค้า บริการชุมชนผลิตภัณฑ์ ให้ตรงต่อความต้องการของตลาด และเพิ่มช่องทางการตลาดให้มีความครอบคลุมและหลากหลายมากยิ่งขึ้น

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 160201 ได้มีการปรับตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายใน พ.ศ. 2570 จากเดิม อัตราการเติบโตของมูลค่าเศรษฐกิจฐานรากของมูลค่าสินค้า OTOP เพิ่มขึ้นเฉลี่ยอย่างน้อยร้อยละ 40 ของปีฐาน เป็น อัตราการขยายตัวของรายได้รวมวิสาหกิจรายย่อยไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 ต่อปี

ความสอดคล้องของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258
16 เศรษฐกิจฐานราก 160201 ผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานราก มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง	หมวดหมู่ที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน เป้าหมายระดับหมวดหมู่ 2. ความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้ของภาคลดลง หมวดหมู่ที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม เป้าหมายระดับหมวดหมู่ 1. ครีวเรือนที่มีแนวโน้มกลายเป็นครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น มีโอกาสในการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม จนสามารถหลุดพ้น จากความยากจนได้อย่างยั่งยืน	ไม่มี

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 160201 เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) **หมวดหมู่ที่ 8** ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน **เป้าหมายที่ 2** ความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้ของภาคลดลง และ**หมวดหมู่ที่ 9** ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม **เป้าหมายที่ 1** ครัวเรือนที่มีแนวโน้มกลายเป็นครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น มีโอกาสในการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม จนสามารถหลุดพ้น จากความยากจนได้อย่างยั่งยืน และไม่ปรากฏความเชื่อมโยงกับประเด็นการปฏิรูปประเทศโดยตรง

160201

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

สรุปสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 พิจารณาจาก อัตรารายได้รวมวิสาหกิจรายย่อย (Micro-Enterprises) โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2564) มีรายได้รวมของวิสาหกิจรายย่อย 109,903 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.55 จาก พ.ศ. 2563 ที่มีมูลค่า 190,301 ล้านบาท เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมายใน พ.ศ. 2566 ที่กำหนดให้อัตราการขยายตัวของรายได้รวมวิสาหกิจไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 ต่อปี จึงคิดเป็นร้อยละ 13.75 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นอัตราการขยายตัวของรายได้รวมวิสาหกิจรายย่อยที่ชะลอตัวลงต่อเนื่องจากผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลโดยตรงต่อภาพรวมเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจลดน้อยลง ผู้ประกอบการภายในประเทศถูกจำกัดช่องทางการซื้อขายสินค้าจากมาตรการป้องกัน สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทั่วประเทศ รวมทั้งการบริโภคของภาคเอกชนที่ยังคงหดตัว

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจาก อัตราการขยายตัวของรายได้รวมวิสาหกิจรายย่อย โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2564) มีรายได้รวมวิสาหกิจรายย่อยอยู่ที่ 109,903 ล้านบาท ขยายตัวคิดเป็นร้อยละ 0.55 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้การขยายตัวเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 ต่อปี จึงคิดเป็นร้อยละ 13.75 ส่งผลให้มี **สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)** ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2564) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด พบว่ามีอัตราการขยายตัวคิดเป็นร้อยละ 1.69 ต่อปี สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่แย่ง ร้อยละ 99.07

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานของภาครัฐในด้านการยกระดับรายได้ของผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานราก ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 หน่วยงานภาครัฐดำเนินการด้านการสนับสนุนครอบคลุมหลายด้าน ผ่านโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และโครงการอื่น ๆ ที่มุ่งดำเนินงานด้านการเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจฐานราก โดยเฉพาะการดำเนินงานด้านการส่งเสริมช่องทางการตลาด อาทิ โครงการการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ และช่องทางการตลาดเฉพาะกลุ่ม โครงการส่งเสริมช่องทางการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์นวัตกรรม โครงการส่งเสริมและพัฒนาช่องทางการตลาดสำหรับสินค้าเกษตร โครงการขับเคลื่อนตลาดชุมชนสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ การพัฒนาการผลิตและคุณภาพผลิตภัณฑ์ อาทิ โครงการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากโดยใช้งานวิจัยและนวัตกรรม โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ยกระดับสู่มาตรฐานสากล โครงการยกระดับการผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสู่มาตรฐานตลาดนำการผลิต โครงการสร้างมูลค่าสินค้าเกษตรด้วยนวัตกรรม

และเทคโนโลยี โครงการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากด้วยภาคีเครือข่าย ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ อาทิ โครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ OTOP โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ประชาชนในชุมชนฐานราก โครงการสนับสนุนให้มินิวิสาหกิจทางการเงิน เพื่อสนับสนุนแหล่งทุนให้กับผู้ประกอบการ วิสาหกิจรายย่อย โครงการพัฒนาอาชีพเกษตรกรเพื่อสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร เป็นต้น เพื่อมุ่งส่งเสริมและยกระดับรายได้ของผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สอดรับกับเป้าหมายการลดความไม่เสมอภาคของการกระจายรายได้ตาม **หมวดหมู่ที่ 8** ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน และการสร้างโอกาสในการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสำหรับครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น ใน **หมวดหมู่ที่ 9** ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม

160201

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

การยกระดับผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากให้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีความท้าทายในด้านช่องทางการตลาดสำหรับการนำเสนอผลิตภัณฑ์ชุมชนออกสู่ระดับจังหวัด ภูมิภาค ประเทศ และระหว่างประเทศ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ การปรับตัวของผู้ประกอบการให้สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภค ทั้งด้านการตลาด สู่ตลาดออนไลน์ และการเพิ่มช่องทางการขายสินค้าใหม่ ๆ รวมถึงการเข้าถึงบริการทางการ

เงินสำหรับผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานราก โดยเฉพาะผู้ประกอบการอาชีพอิสระและผู้มีรายได้ไม่แน่นอน นอกจากนี้ ยังควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการให้มีทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น สามารถพึ่งตนเอง สร้างรายได้ และต่อยอด ยกระดับสู่การเป็นผู้ประกอบการกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากในโลกยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นความท้าทายสำคัญในการเพิ่มรายได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

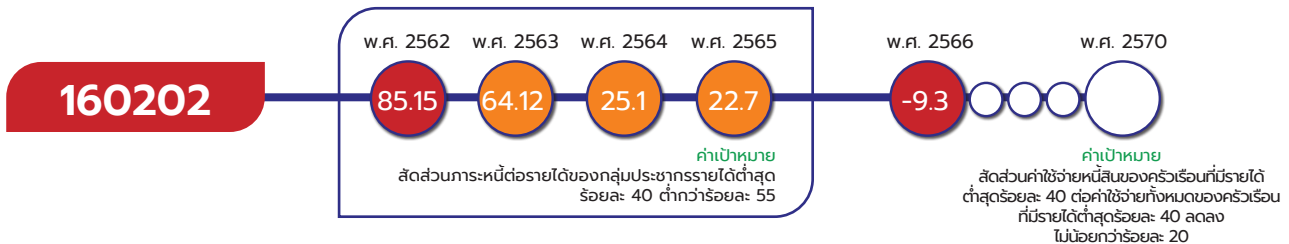
ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

การยกระดับรายได้ของผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากในระยะต่อไป ควรส่งเสริมการพัฒนาช่องทางการตลาดให้มีความหลากหลาย เพิ่มโอกาสทางการตลาดให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านช่องทางต่าง ๆ ขยายออกสู่ระดับจังหวัด ภูมิภาค ประเทศ และระหว่างประเทศ ที่สอดคล้องกับบริบทพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป โดยให้ความสำคัญกับช่องทางการตลาดออนไลน์ E-Commerce, Digital Marketing ช่องทางการตลาดเฉพาะกลุ่มลูกค้า นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ตลอดห่วงโซ่คุณค่า ตั้งแต่กระบวนการก่อนผลิต ไปจนถึงกระบวนการหลังการผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมถึงยกระดับคุณภาพและมาตรฐานสินค้าสู่มาตรฐานสากล รวมถึงต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและต่อยอดงานวิจัยสู่การพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ ตลอดจนพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากให้มีทักษะที่พร้อมปรับตัวต่อบริบทความไม่แน่นอนในอนาคต

แผนแม่บทย่อย

การสร้างสภาพแวดล้อมและกลไก
ที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)

กลุ่มประชากรรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 มีความสามารถในการบริหารจัดการหนี้สิน
ได้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุใน พ.ศ. 2570

สัดส่วนค่าใช้จ่ายหนี้สินของครัวเรือนรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 ต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมด
ของครัวเรือนรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 20

มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนองค์ความรู้พื้นฐานด้านการบริหารจัดการหนี้สินและการเงินการออม
สร้างการรับรู้และความตระหนักถึงประโยชน์ของการบริหารจัดการหนี้สินและการเงิน สร้างสภาพแวดล้อม
ที่เอื้อให้กลุ่มประชากรรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 ในการบริหารจัดการหนี้สินได้อย่างมีประสิทธิภาพ
บูรณาการ มีระบบฐานข้อมูล ที่พัฒนากลไกแก้ไขปัญหาหนี้สินจากการบูรณาการความร่วมมือหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาอาชีพ โดยส่งเสริมองค์ความรู้และทักษะการประกอบอาชีพ
พัฒนาศักยภาพประชากรกลุ่มเป้าหมาย เพื่อส่งเสริมต่อยอดอาชีพสู่ผู้ประกอบการธุรกิจชุมชน
โดยมีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริม สนับสนุนความรู้พื้นฐานและทักษะด้านการบริหาร
จัดการหนี้สินและการเงิน การเข้าถึงทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นที่ดิน
แหล่งทุน และการบริหารหนี้ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งพัฒนาอาชีพ เสริมสร้างองค์ความรู้
ทักษะ และศักยภาพในการประกอบอาชีพ และการได้รับความร่วมมือและฐานข้อมูลจัดการหนี้สิน
ที่ถูกต้องเหมาะสม

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 160202 ได้มีการปรับตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายใน
พ.ศ. 2570 จากเดิม สัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ ร้อยละ 50 เป็น สัดส่วนค่าใช้จ่ายหนี้สินของครัวเรือนรายได้
ต่ำสุดร้อยละ 40 ต่อค่าใช้จ่ายต่ำสุดร้อยละ 40 ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 20

160202

ความสอดคล้องของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258

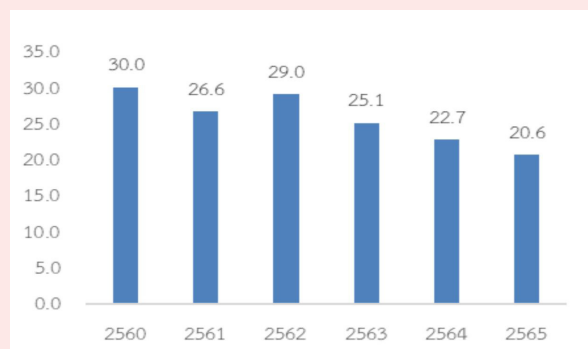
เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ตามมาตรา 258
 เศรษฐกิจฐานราก 160202 กลุ่มประชากรรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 มีความสามารถในการบริหารจัดการหนี้สินได้ มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง	หมวดหมายที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม เป้าหมายระดับหมวดหมาย 1. ครครัวเรือนที่มีแนวโน้มกลายเป็นครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น มีโอกาสในการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม จนสามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้อย่างยั่งยืน	ไม่มี

เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 160202 เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) **หมวดหมายที่ 9** ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม **เป้าหมายที่ 1** ครัวเรือนที่มีแนวโน้มกลายเป็นครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น มีโอกาสในการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม จนสามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้อย่างยั่งยืน และไม่ปรากฏความเชื่อมโยงกับประเด็นการปฏิรูปประเทศโดยตรง

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

สรุปสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2566 พิจารณาจากสัดส่วนค่าใช้จ่ายหนี้สินของครัวเรือนรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40¹ ต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือนรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 โดยเฉพาะในกลุ่มครัวเรือนที่เป็นหนี้ พบว่าสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) สัดส่วนค่าใช้จ่ายหนี้สินของครัวเรือนรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 อยู่ที่ร้อยละ 20.6 คิดเป็นอัตราการขยายตัวร้อยละ 9.3 ของ พ.ศ. 2564 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2666 ที่กำหนดให้ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 จึงคิดเป็นร้อยละ 232.5 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนด

สัดส่วนค่าใช้จ่ายหนี้สินของครัวเรือนรายได้ต่ำสุด ร้อยละ 40 ต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือนรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 เฉพาะครัวเรือนที่เป็นหนี้ (ร้อยละ)

ที่มา: การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม

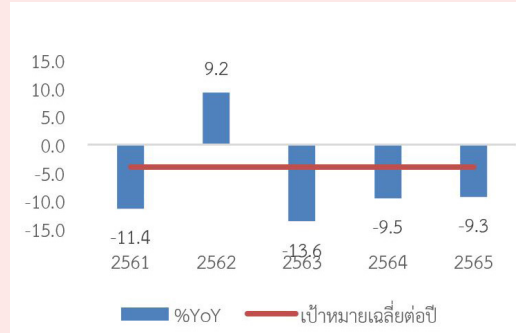
¹ การจำแนกครัวเรือนรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 (Bottom 40) ประมวลผลจากข้อมูลด้านรายจ่ายเพื่อการคำนวณค่าตัวชี้วัดในการติดตาม สถานการณ์สามารถดำเนินการได้เป็นประจักษ์

โดยในช่วง พ.ศ. 2563 - 2565 มีสถานการณ์ด้านหนี้สินครัวเรือนปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับค่าเป้าหมายเฉลี่ยรายปีใน พ.ศ. 2566 ที่ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 ต่อปี โดยส่วนหนึ่งเป็นผลจากการฟื้นตัวอย่างต่อเนื่องของเศรษฐกิจในช่วงที่ผ่านมา ทำให้แนวโน้มการจ้างงานของประเทศปรับตัวดีขึ้นโดยเฉพาะแรงงานนอกภาคเกษตร ส่งผลให้ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีความสามารถในการใช้จ่ายใช้สอยเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการลดลงของภาระหนี้สินครัวเรือนของกลุ่มดังกล่าว ซึ่งชี้ให้เห็นจากค่าใช้จ่ายชำระหนี้เฉลี่ยของครัวเรือนรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 ยังคงปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. 2562 เป็นต้นมา โดยใน พ.ศ. 2565 มีมูลค่า 3,278 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน ลดลงจาก พ.ศ. 2564 ที่มีมูลค่าอยู่ที่ 3,334 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของสัดส่วนค่าใช้จ่ายหนี้สินของครัวเรือนรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 ต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือนรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 โดยสถานการณ์ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) พบว่า มีการหดตัวร้อยละ 9.3 และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ที่กำหนดให้ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 จึงคิดเป็นร้อยละ 46.5 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)** ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบสถานการณ์ของ พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) กับสถานการณ์ของ พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่มีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด อยู่ที่ร้อยละ 9.5 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่ดีขึ้นร้อยละ 2.11

อัตราการขยายตัวของสัดส่วนค่าใช้จ่ายหนี้สินของครัวเรือนรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 ต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือนรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 เฉพาะครัวเรือนที่เป็นหนี้ (ร้อยละ)

ที่มา: การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม

การดำเนินงานที่ผ่านมา

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมดำเนินการขับเคลื่อนผ่านการจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เพื่อสนับสนุนองค์ความรู้พื้นฐานด้านการบริหารจัดการหนี้สินและการเงิน และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ประชากรบริหารจัดการหนี้สินได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น รวมทั้งการพัฒนาอาชีพที่นำไปสู่การสร้างรายได้และบริหารจัดการอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะลักษณะ

โครงการที่มุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้กับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เช่น สมาชิกกองทุนชุมชนเกษตรกร ผู้สูงอายุ เป็นต้น โครงการที่สร้างสภาพแวดล้อมให้ประชากรสามารถบริหารจัดการหนี้สินได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อาทิ โครงการช่วยเหลือด้านหนี้สินสมาชิกสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกรด้วยระบบสหกรณ์ โครงการคลินิกแก้หนี้ และโครงการสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัด ภายใต้การกำกับ (Pico Finance) นอกจากนี้ ยังรวม

160202

ถึงโครงการในรูปแบบที่ส่งเสริมการเข้าถึงทรัพยากรและปัจจัยการผลิตให้แก่กลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 โดยเฉพาะปัจจัยทางด้านที่ดิน แหล่งน้ำ และแหล่งเงินทุน เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มประชากรดังกล่าวสามารถยกระดับศักยภาพในการประกอบอาชีพและรายได้ให้สูงขึ้นได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ เช่น โครงการเสริมสร้างศักยภาพกองทุนชุมชนเพื่อการเข้าถึงแหล่งทุนของประชาชนในชุมชน ซึ่งเป็นการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับลดหนี้และ/หรือปลดหนี้ให้กับครัว

เรือนเป้าหมายผ่านกระบวนการบริหารจัดการหนี้ของศูนย์จัดการกองทุนชุมชนหรือเป็นสมาชิกของกลุ่มเป้าหมายมีความสามารถในการบริหารจัดการหนี้สินและการเงินที่เพิ่มขึ้น สอดรับกับเป้าหมายการสร้างโอกาสในการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสำหรับครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น ใน**หมวดหมู่ที่ 9** ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

การให้ความสำคัญกับการส่งเสริมศักยภาพและสร้างงานสร้างอาชีพให้กลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 เพื่อสร้างความยั่งยืนและมั่นคงทางรายได้ยังคงเป็นประเด็นหลักที่จะสามารถช่วยให้การแก้ปัญหาภาระหนี้สินของกลุ่มประชากรดังกล่าวลดลงได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากช่วยยกระดับให้กลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 มีความสามารถทางการเงินที่ดีขึ้นและมีเงินเหลือเฟือเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการอุปโภคบริโภคอื่นที่จำเป็นหรือเก็บออมไว้ใช้ในอนาคต ต่างจากมาตรการช่วยเหลือ

ระยะสั้นในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่มุ่งเน้นการพักชำระหนี้ของกลุ่มต่าง ๆ เพื่อช่วยลดภาระของกลุ่มประชากรดังกล่าวที่ได้รับผลกระทบจากการปรับตัวลดลงของรายได้ รวมทั้งปัญหาการจัดการหนี้ในระบบตั้งแต่กระบวนการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และฐานข้อมูลสำหรับการจัดการหนี้ในระบบที่ครอบคลุมประชากรกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึงและถูกต้อง เพื่อให้เกิดการสร้างกลไก เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการเงินในการแก้ปัญหาหนี้สินอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการดำเนินงานที่สามารถช่วยให้การบริหารจัดการหนี้สินของกลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยเน้นมาตรการเชิงโครงสร้างในการยกระดับรายได้ของกลุ่มประชากรผ่านกระบวนการเสริมทักษะของแรงงานและสนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่สามารถนำไปสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนที่มีศักยภาพและมีรายได้สูง รวมทั้งการขยายผลการจัดการปัญหาภาระหนี้สินในส่วนของหนี้ในระบบให้ครอบคลุมทั้งหมดโดยอาศัยการสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการให้กลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 สามารถบริหารจัดการหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ด้วยตนเอง และหน่วยงานภาคส่วนต่าง ๆ เป็นเพียงผู้กำกับดูแลหรือส่งเสริมองค์ความรู้และความรู้พื้นฐานด้านการบริหารจัดการหนี้สินและการเงินเท่านั้น และการยกระดับความเชื่อมโยงและพัฒนาระบบข้อมูลหนี้สินรายบุคคลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ธนาคาร และหน่วยงานอื่น ๆ ที่สามารถช่วยให้การดำเนินกลไกในการแก้ไขปัญหาหนี้สินเป็นไปอย่างเหมาะสมและตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย